DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
30. januar 1997 *

I sag C-221/95,

angående en anmodning, som Tribunal du travail de Tournai (Belgien) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (INASTI)

mod

Claude Hervein,

Hervillier SA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 14a, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6),

har

* Processprog: fransk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af formanden for Første Afdeling, L. Sevón, som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (refererende dommer), P. Jann og M. Wathelet,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— C. Hervein og Hervillier SA ved advokaterne E. van Daele og P. Detournay, Mouscron

— den belgiske regering ved kontorchef J. Devadder, Juridisk Tjeneste, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

— den franske regering ved kontorchef C. de Salins og ekspeditionssekretær C. Chavance, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. juli 1996,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 6. juni 1995, indgået til Domstolen den 26. juni 1995, har Tribunal du travail de Tournai i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 14a, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, herefter »forordningen«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en tvist mellem henholdsvis Claude Hervein og selskabet Hervillier og Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (herefter »INASTI«) angående betaling af sociale bidrag.

3 Indtil oktober 1986 udøvede Hervein, der er fransk statsborger og bosat i Frankrig, virksomhed som »président-directeur général« (»administrerende direktør«), »administrateur« (»forretningsfører«) og »administrateur délégué« (»ledende medarbejder«) for eller i forskellige selskaber i Frankrig og Belgien.

4 Den 23. februar 1988 anlagde INASTI sag ved Tribunal du travail de Tournai med påstand om, at Hervein tilpligtedes at betale sociale sikringsbidrag i forbindelse med den virksomhed, han havde udøvet i Belgien i perioden 1982-1986. INASTI gjorde til støtte herfor gældende, at Hervein havde udøvet en selvstændig virksomhed i Belgien og — da han havde været omfattet af den franske sociale sikringsordning for arbejdstagere — en lønnet beskæftigelse i Frankrig, hvorfor han i

henhold til forordningens artikel 14c, stk. 1, litra b), sammenholdt med bilag VII, i Belgien måtte være omfattet af ordningen for selvstændige erhvervsdrivende.

5 Selskabet Hervillier og Hervein bestred, at Hervein var omfattet af denne belgiske ordning, idet han, selv om han i Frankrig med hensyn til social sikring var blevet sidestillet med en lønmodtager, ikke dermed kunne anses for at have udøvet en lønnet beskæftigelse i Frankrig. Da Hervein i Frankrig såvel som i Belgien havde udøvet den samme form for selvstændige virksomhed, dvs. havde haft en selvstændig beskæftigelse, måtte det følge af forordningens artikel 14a, stk. 2, at han kun var omfattet af lovgivningen i den af de to medlemsstater, i hvilken han var bosat, dvs. af fransk lovgivning.

6 Da Tribunal du travail de Tournai var i tvivl om, hvorledes den af Hervein i Frankrig udøvede virksomhed skal kvalificeres i henseende til forordningens artikel 14a og 14c, har retten udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Omfatter begrebet selvstændig beskæftigelse, jf. navnlig artikel 14a, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, en virksomhed, der udøves af en person med statsborgerskab i en medlemsstat, som indtager en selvstændig stilling?«

7 Med dette spørgsmål ønsker den nationale ret oplyst, hvorvidt en virksomhed udøvet i Frankrig af en person som Hervein skal anses for en lønnet beskæftigelse eller for en selvstændig beskæftigelse ved anvendelsen af forordningens artikel 14a og 14c. Dette spørgsmål giver mere generelt anledning til at undersøge, hvilken fortolkning der skal anlægges af begreberne »lønnet beskæftigelse« og »selvstændig beskæftigelse« i forordningens afsnit II, der angår bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes.

8 Forordningens personelle anvendelsesområde er fastlagt i forordningens artikel 2, der er indeholdt i de almindelige bestemmelser i afsnit I. Ifølge artikel 2, stk. 1, finder forordningen navnlig anvendelse på »arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, og som er statsborgere i en af disse stater«.

9 Betydningen af udtrykkene »arbejdstager« og »selvstændig erhvervsdrivende« i denne bestemmelse er fastlagt i forordningens artikel 1, litra a). Udtrykkene omfatter alle personer, der som arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende er forsikret inden for rammerne af en af de i artikel 1, litra a), nævnte sociale sikringsordninger.

10 Artikel 13, der er den første bestemmelse i forordningens afsnit II, som angår bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes, fastsætter i stk. 1, at med forbehold af artikel 14c er de personer, der er omfattet af forordningen, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. I overensstemmelse hermed bestemmer forordningens artikel 14a, stk. 2, at en person, der normalt har selvstændig beskæftigelse på to eller flere medlemsstaters område, er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han er bosat.

11 Forordningens artikel 14c, stk. 1, litra b), bestemmer dog, at i de i bilag VII omhandlede tilfælde er personer, som samtidig har lønnet beskæftigelse på én medlemsstats område og selvstændig beskæftigelse på en anden medlemsstats område, omfattet af lovgivningen i hver af disse medlemsstater for så vidt angår beskæftigelsen på deres område. Punkt 1 i bilag VII angår personer, der udøver en selvstændig beskæftigelse i Belgien og en lønnet beskæftigelse i en anden medlemsstat med undtagelse af Luxembourg.

12 I modsætning til bestemmelserne i afsnit I omtaler bestemmelserne i afsnit II således ikke henholdsvis arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, men personer, der udøver en lønnet beskæftigelse, og personer, der udøver en selvstændig beskæftigelse. Indholdet af de to sidstnævnte begreber er således ikke fastlagt i forordningen.

13 Hervein og selskabet Hervillier har gjort gældende, at begreberne henviser til de relevante arbejdsretlige regler i de nationale lovgivninger i de medlemsstater, hvor disse former for beskæftigelse udøves. I Frankrig og Belgien er det afgørende kriterium i forbindelse med den pågældende sondring, om vedkommende står i et underordnelsesforhold. En person, der præsterer ydelser til fordel for en anden og under dennes myndighed, udøver en lønnet beskæftigelse. Foreligger der ikke et underordnelsesforhold, anses den udøvede virksomhed for at være af selvstændig karakter eller for en selvstændig beskæftigelse, uanset hvilken social sikringsordning den pågældende er tilsluttet.

14 Den belgiske og den franske regering samt Kommissionen har heroverfor gjort gældende, at der ved henholdsvis »lønnet beskæftigelse« og »selvstændig beskæftigelse« i forordningens afsnit II skal forstås virksomhed, der kvalificeres som sådan ved anvendelsen af lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område beskæftigelsen udøves. Kommissionen har herved anført, at denne fortolkning, der er baseret på definitionerne af begreberne »arbejdstager« og »selvstændig erhvervsdrivende« i forordningens artikel 1, litra a), sikrer overensstemmelse mellem henholdsvis forordningens artikel 2, stk. 1, og afsnit II i den forstand, at lovkonfliktordningen i afsnit II dermed vil finde anvendelse på enhver, der er omfattet af anvendelsesområdet for dette afsnit.

15 Det fremgår af fast retspraksis, at det ved fortolkning af en fællesskabsregel er nødvendigt ikke blot at tage hensyn til ordlyden, men i givet fald ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af (jf. herved dom af 17.11.1983, sag 292/82, Merck, Sml. s. 3781, præmis 12).

16 Det bemærkes herved, at der i henhold til traktatens artikel 51, som forordningen er en gennemførelse af, skal ske en samordning af medlemsstaternes lovgivninger, hvorimod bestemmelsen ikke opstiller noget krav om en harmonisering. Bestem-

melsen er ikke til hinder for, at de sociale sikringsordninger i de forskellige medlemsstater indeholder forskellige materielle og formelle regler, således at arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende har forskellige rettigheder, alt efter hvor de udøver virksomhed (jf. herved dom af 15.1.1986, sag 41/84, Pinna, Sml. s. 1, præmis 20).

17 Ved fastlæggelsen af den personkreds, der kan støtte ret på de ved forordningen fastsatte bestemmelser om samordning af de nationale sociale sikringsordninger, henviser forordningen i overensstemmelse hermed til de kategorier af personer, der er tilsluttet disse ordninger. I henhold til forordningens artikel 1, litra a), sammenholdt med artikel 2, stk. 1, finder forordningen anvendelse på arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som er eller har været omfattet af lovgivningen i en eller flere medlemsstater, hvorved der ved arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende skal forstås personer, der i den ene eller den anden af disse egenskaber er forsikret i henhold til en social sikringsordning. Der må gives Kommissionen medhold i, at der ved begreberne arbejdstager og selvstændig erhvervsdrivende i forordningen henvises til de definitioner heraf, som gælder i henhold til medlemsstaternes lovgivninger om social sikring, og at indholdet af begreberne ikke afhænger af, hvorledes den udøvede form for arbejdsretlig virksomhed kvalificeres.

18 Det bemærkes herefter, at forordningens artikel 13, stk. 1, der angår bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes, fastsætter, at med forbehold af artikel 14c er »de personer, der er omfattet af denne forordning«, alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat, hvorved spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i afsnit II.

19 Det fremgår af indholdet af den nævnte bestemmelse, at afsnit II navnlig angår arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende, som omhandlet i forordningens artikel 2, stk. 1, således som disse begreber er fastlagt i forordningens artikel 1, litra a).

20 Hertil bemærkes, som Domstolen har fastslået i dom af dags dato, De Jaeck (sag C-340/94, Sml. I, s. 461), at selv om bestemmelserne i forordningens afsnit II efter ordlyden henviser til personer, som har lønnet beskæftigelse eller selvstændig

beskæftigelse, og ikke til arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende, kræver en logisk og sammenhængende fortolkning af forordningens personelle anvendelsesområde og af den heri indførte lovkonfliktordning under disse omstændigheder, at de pågældende begreber i forordningens afsnit II fortolkes på baggrund af definitionerne i dens artikel 1, litra a).

21 Det må følgelig fastslås, at ligesom spørgsmålet om, hvorvidt en person skal anses for arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende i henhold til forordningen, afhænger af den nationale sociale sikringsordning, som den pågældende er tilsluttet, skal der ved henholdsvis lønnet beskæftigelse og selvstændig beskæftigelse i forordningens afsnit II forstås virksomhed, der kvalificeres som sådan i henhold til lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område beskæftigelsen udøves.

22 Spørgsmålet fra den forelæggende ret må herefter besvares med, at der med henblik på anvendelsen af forordningens artikel 14a og 14c ved begreberne henholdsvis »lønnet beskæftigelse« og »selvstændig beskæftigelse« skal forstås virksomhed, der kvalificeres som sådan ved anvendelsen af lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område beskæftigelsen udøves.

Sagens omkostninger

23 De udgifter, der er afholdt af den belgiske regering, den franske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Tribunal du travail de Tournai ved dom af 6. juni 1995, for ret:

Med henblik på anvendelsen af artikel 14a og 14c i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal der ved begreberne henholdsvis »lønnet beskæftigelse« og »selvstændig beskæftigelse« forstås virksomhed, der kvalificeres som sådan ved anvendelsen af lovgivningen om social sikring i den medlemsstat, på hvis område beskæftigelsen udøves.

Sevón Edward Puissochet

Jann Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 30. januar 1997.

R. Grass J. C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling